

Przyglądając się dzieciom bawiącym się na placu zabaw, przysłuchując ich śmiechowi podczas zabaw ruchowych, nie mamy wątpliwości, że ruch daje im radość. Nie jest to jednak takie oczywiste. Istnieje bowiem grupa dzieci, która zadziwiają nas tym, że nie lubią być „noszone na barana”, unikają huśtania, boją się zjeżdżalni czy karuzeli. Można powiedzieć, że ruch wywołuje u nich dyskomfort, wprowadza w stany lękowe, powoduje mdłości, budzi ogólną niechęć. Są to dzieci, u których następuje nieprawidłowa modulacja informacji przedsionkowych. Z większym trudem niż ich rówieśnicy nabywają umiejętności chodzenia po schodach, murkach, krawężnikach.

Objawy te mogą wskazywać na tzw. „niepewność grawitacyjną” (jeśli chodzi o ruch liniowy) lub nietolerancją ruchu (jeśli chodzi o ruch obrotowy), zaburzenie o naturze neurofizjologicznej, związane ze zmysłem równowagi, którego receptory znajdują się w uchu wewnętrznym. Według V. F. Mass przyczyna takich trudności tkwi w dysfunkcji układu przedsionkowego i objawia się wzmożonym napięciem mięśniowym, niepewnością, lękiem przy zmianach położenia głowy i całego ciała.

Układ przedsionkowy źle moduluje wówczas wrażenia płynące ze stymulowanych podczas ruchu głowy kanałów półkolistych. Objawy takich zaburzeń u dzieci bywają często mylnie rozpoznane jako nieprawidłowe zachowanie o podłożu emocjonalnym. Cała uwaga dziecka jest bowiem skierowana na utrzymanie optymalnej pozycji ciała i unikanie gwałtownych zmian związanych z nieprzyjemnym odczuciem zawrotów głowy i niepewność. Okazywany przez dziecko protest i lęk przed zabawami gwałtownie pobudzającymi układ przedsionkowy, jest wówczas wtórną konsekwencją trudności o podłożu sensorycznym.

Warto zaznaczyć, że układ przedsionkowy z filogenetycznego i ontogenetycznego punktu widzenia stanowi najstarszą drogę odruchową ośrodkowego układu nerwowego. Reakcje odruchowe zachodzące między ośrodkami obwodowymi, centralnymi i narządami efektorowymi umożliwiają zachowanie orientacji w przestrzeni zarówno w spoczynku, jak i podczas ruchu. Natomiast o układzie równowagi można mówić dopiero wtedy, gdy informacje płynące z receptorów narządu przedsionkowego scalane są w ośrodkowym układzie nerwowym z informacjami płynącymi z narządu wzroku, proprioceptorów (zawartych w skórze, mięśniach, stawach) oraz z mózdzku.

Zaburzenia sensoryczne w zakresie ruchu i równowagi:

- tendencja do utraty równowagi po nagłej zmianie pozycji
- zaburzenia kontroli postawy, (brak umiejętności przyjęcia właściwej pozycji ciała do wykonywania zadania ruchowego)
- słaba koordynacja obu stron ciała
- trudności z właściwym odbiorem i przetwarzaniem bodźców słuchowych i wzrokowych
- preferowanie pozycji statycznej, siedzącej
- lęk przed oderwaniem stóp od podłoża
- szuranie nogami
- choroba lokomocyjna
- obawa przed upadkiem lub wysokością
- niechęć do zabawy w pozycji z głową w dół
- unikanie zabaw na huśtawkach, zjeżdżalniach, karuzelach i trampolinach
- niechęć do zeskakiwania, wspinania się i chodzenia po obrzeżach, krawędziach i kłodach
- problem z oceną odległości
- kurczowe trzymanie się poręczy podczas poruszania się po schodach

Buchholtz A., Niepewność grawitacyjna i nietolerancja ruchu, Szkoła Specjalna, 2016.

Cichorz-Sadowska J., Zrozumieć dziecko z zaburzeniami integracji sensorycznej, Sztuka Leczenia, 2007.

Kuleczka-Raszewska M, Markowska D., Uczę się poprzez ruch, Harmonia, 2012.

Odochowska-Szlachcic, Integracja sensoryczna w autyzmie, Harmonia, 2018.